

ELNÖKI MEGNYITÓBESZÉD

Elmondotta

a Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesületének
1947. évi június hó 25-én tartott 49. rendes közgyűlésén

PÉTER JENŐ

az egyesület elnöke

B U D A P E S T 1 9 4 7

Kiadja:

a Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesülete

(Budapest VI, Szegfű-utca 5)

A kiadásért felel: Szentgyörgyi Márton

Nyomatott

a Terézvárosi könyvnyomdában

Budapest VI, Eötvös-utca 28, telefon: 123-082

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

*J*összű idő után első rendes közgyűlésünk tárgysorozatának első pontja igen nehéz feladat elé állít.

A vérzivataros időkből súlyos konvulziók közepette megszülető új világnak a mi közösségünkre való hatásáról és ennek a hatásnak jövőt alakító erejéről kellene szólnom. De csábít a mult emléke, a mi 50 esztendőös életünknek eredményekben, veszélyekben és sikerekben bővelkedő története. Csábít annak a felmutatása, hogy a mi tegnapiunknak zökkenésmentes, szükségszerű folytatása a ma és csábít annak az igazolása, hogy a tegnaphól és mából nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is kimunkálni a mi holnapunkat, azt a holnapot, amelyet a gazdasági erők eredőjeként multunk folytatása teremt meg részünkre.

Megkísérlem.

Közkeletűen népszerű, de mindenképen jogos is az a megállapítás, hogy a gazdasági liberalizmus a maga korlátlan versenyében szemben állott a gazdasági és társadalmi demokráciával. De e megállapítás után rögtön felvetődik a kérdés, hogy mi, akik évtizedek óta lépésről-lépésre alakítottuk ki szakszervezeteinkkel folytatott paritásos tárgyalások során munkarendünket, beletartozunk-e a fentebb körülírt általánosításba? Úgy érzem, hogy az a kezdet, amellyel feladtuk 50 év előtt az „Úr vagyok a magam portáján“, azóta persze már elavult, de akkor korlát-

lanul uralkodó jelmondatot és ama ugyancsak igen régi megállapításunk, hogy „a termelés központi problémája nem a munka, hanem az ember“, talán magukban is eléggé igazolják, hogy a gazdasági demokrácia útján, munkáltatói és munkavállalói közös és paritásos tárgyalások során létrejött munkarendünket, kollektív szerződéseinket szociális tartalommal töltöttük meg. Nem dicsekszünk azzal, hogy mindenkor önként nyújtottuk a legtöbbet. Szakszervezeteink osztályöntudatos vezetői az osztályharcnak legméltóbb fegyvereivel, kemény érvekkel és szívós, sokszor hónapokig tartó, éjszakákba nyúló tárgyalásokban győzték meg a munkáltatói oldalt kívánságaik jogosságáról és erejéről. Meggyőzték bennünket a féktelen szabad verseny korlátozásának szükségességéről és arról, hogy mindenkor az ipar teljesítőképességének határáig kell mennünk, hogy megtaláljuk a helyes gazdasági és szociális megoldásokat.

De ahogy munkásaink sohasem adták fel osztályharcos álláspontjukat, ugyanúgy mi sem tértünk le a magántulajdon jogszerű alapjáról.

Küzdelmes multunkban az élet és a körülmények adta differenciális ügyeket - bevalljuk - nem tudtuk mindig az érvek harcából kikristályosodó megértéssel megoldani. Az 1924. évi, majdnem egy hónapig tartó sztrájk izgalmas és szomorú emléke marad mindazoknak, akik részesei voltak ennek a küzdelemnek, amely - most már végre hivatalosan is megállapíthatjuk - nem volt bérharc.

Ezen az egy sztrájkon kívül 40 éve árszabállyal biztosított munkánk még zökkenőket is alig mutat fel, ami azonban nem jelentette soha a harci kedv lelohadását az egyik, vagy a poshadt belenyugvást a másik oldalon, hanem jelentette a szükségletek kielégítésére irányuló erők

szabad játékát, az ipar fennmaradásának biztosítása mellett és jelentette a kemény tárgyalásokkal elért eredményes határozatokat.

De félek, hogy rövidre szabott időmben túlságosan eltérek kitűzött tárgyamtól, ezért hát nem folytatom a visszapillantást, hiszen ma nem nyomdásztörténelmet adok elő, bár életem befejező és legszebb feladatának ezt tekinteném, hanem felelek egy, most már önként felmerülő kérdésre.

Vajjon hová vezetett ez a folyamatos és küzdelmes tárgyalásokból mindig újra és újra megszületett béke? Hová vezetett?

Vezetett a mi kollektív szerződéseinkhez, olyan instrumentumokhoz, amelyeket organikusan építettünk ki és fejlesztettünk fel és amelyeket ma a maguk teljességében átvett és biztosított a gazdasági élet minden terén, törvényadta erejével a kormányzat.

Ime, ez az igazolása 50 éves munkánknak, amely munkában mindenkor paritásosan osztoztunk munkavállalóinkkal, tárgyalásokkal állapítván meg bonyolult és legapróbb részeire bontott munkaprocesszusaink rendjét. Aki egyszer átlapozta az 1907. évi kollektív szerződés tárgyalások több, mint 800 oldalra terjedő jegyzőkönyvgyűjteményét, az büszkeséggel gondol munkáltató- és munkavállaló-elődeinkre, akik a gazdasági szükségszerűség útján haladva irányt mutattak az emberiség, a gazdasági erkölcs, röviden a társadalmi és gazdasági demokrácia felé.

Sűrűn halljuk most e fogalmi meghatározásokat, szavakat, amelyekből, valljuk be, kevesen és keveset értenek. De talán mi átértjük e szavak igazi tartalmát, mert mi nemcsak jövőnk biztosítását látjuk az életerős demokráciában, hanem meggyőződéssel állíthatjuk, hogy a gaz-

dasági életben az egyedüliek voltunk, akik multunkkal igazolhatóan a gazdasági demokrácia útját jártuk már, amikor ez az út csak nehéz akadályokkal és súlyos veszélyekkel volt járható.

Éppen ezért engedjék meg, hogy multunk ismeretében is, néhány szó magyarázatot fűzzek e fogalmakhoz.

A politikai demokrácia az emberi jogok birtoklását, egyenlőségét és gyakorlását biztosítja minden ember részére; a gazdasági demokrácia az emberies élethez való jogát és lehetőségét akarja megadni mindenkinek, levéve válláról a szükség és a gondok, a félelem és a reménytelenség terhét. Ehhez a világépítő feladathoz úgy közeledhetik a gazdasági élet, ha a benne élő minden embernek egyenlő, tehát demokratikus alapon jogot ad annak a munka- és életrendnek a kialakításához, amelyben él és dolgozik. A munkáltatói és munkavállalói együttműködés szükségességének eme felismerése indított el bennünket a mi demokráciánk útján, amely út eladdig ismeretlen gazdasági és erkölcsi tartományokat tárt fel előttünk. Árszabályunk pontjai nemcsak a munkavégzés mértékét és ellenértékét állapítják meg, hanem fokról-fokra erősödően sugározzák a szociális tartalmat. Az emberiség, a humánus kollektív szerződéseinkben megszületésük óta helyet talált és mert nem egyoldalú kegyes adomány, hanem közös kimunkálás, egyetértés eredménye, még ebben az osztályokra bontott társadalomban is eljutott az igazi emberi közösség magaslatára. Öntudatosan vallhatjuk, hogy a gazdasági demokráciának ebben az országban első szónívői voltunk és nem felejthetjük el azt sem, hogy lépten-nyomon beleütköztünk a gazdasági hatalmasságok és magának az államhatalomnak vétő-jába.

Éppen ezért úgy érzem, illetékesek vagyunk annak a megállapítására, hogy munkánk ereje és eredménye a munkaadói érdekközösség átérzésén túl azon a tudaton épült fel, hogy iparunk minden kérdését diskussziókból származó határozatok alapján munkavállalóinkkal együtt oldjuk meg. Kiteljesült közösségünknek ez adott erkölcsi alapot közös gazdasági érdekeink kimunkálására és védelmére mindenkivelszemben.

Tárgyalásainkban gazdasági erők ütköztek meg és egyenlítődték ki, határozatok, munkaszabályok létesültek és emelkedtek erkölcsi normákká; gazdasági ellenfelek ültek a tárgyalóasztalhoz és szakértelemmel bíró, emberséges emberek határoztak. A gazdasági tudás és a szociális szükségletek átérése jelölte ki utunkat és teljesítette ki organikus élő egésszé kollektív szerződéseinket, amelyeket mi nem készen kaptunk, hanem megalkottunk.

Mielőtt további feladataink kijelölésére rátérnék, az eddig mondotakat szeretném egy megállapítással lezárni.

Mindent, ami iparunkban történt, a gazdasági szükségszerűség törvényei határozták meg, de hogy e törvények nálunk annyival hamarabb érvényesültek, mint bárhol másutt, az mégiscsak embereknek tulajdonítható - akik közül ma már alig egy-ketten élnek közöttünk - embereknek, akikre hálás kegyelettel visszaemlékezni legszebb emberi és kollégialis kötelességünk.

Most pedig lássuk, hogy a mult folytatására vállalt kötelességünk milyen feladatokat ró ránk a jövőben.

Új világ küszöbén, egy százéves, de előfutárjainak számbavételével sokszázéves világszemlélet cselekvésbe fordulásának idejét éljük.

A szocializmus célkitűzéseinek pillanatnyi megvalósulása azonban épúgy, mint az eddigi termelési rend merev fenntartása mai leromlottságunkban olyan ütközésekre vezetne, amelyeknek robbantó és romboló ereje maga alá temetné magát az életet.

Lehet-e és szabad-e ilyen körülmények között ma akár az egyik, akár a másik szemlélet ideologikus és gazdasági érveivel akár az egyik, akár a másik álláspontot elfogadnunk, elfoglalnunk és tartanunk? A válasz nem kétséges. Nem lehet, tehát nem szabad. Ezt tiltja józan előrelátásunk, emberi felelősségérzetünk és egészséges életösztönünk.

Kiutat kell keresnünk: kiegyezést. Nem időálló kiegyezést, amely - mi tudjuk legjobban - ma elképzelhetetlen, de olyat, amely az év és a hó minden órájában tárgyalásos megegyezések alapján módosulhat; amelynek az élet érdekében mindig és mindaddig létre kell jönnie, míg a nagy életkérdés magának az életnek veszedelmeztetése nélkül el nem dől.

Amit mondtam, hiszem, hogy áll az egész gazdasági életre és tudom, hogy megvalósítható a mi munkáltatói közösségünkben éppúgy, mint munkavállalóinkkal való együttműködésünkben. Egyenes folytatása az eddigi munkánknak és újabb példaadás a gazdasági élet egész területén.

1945. március óta kollektív szerződéseinkbe közös tárgyalóbizottságainkban kiérlelt korszerű bővítések kerültek, amelyek közül csak a rokkantségély ezideig egyedül nálunk elhatározott kiterjesztését kívánom felemlíteni.

A hároméves terv együttes kidolgozása biztosítani fogja iparunk fennmaradását.

De át kell vinnünk a köztudatba azt a bizonyításra alig szoruló tényt, hogy a gazdasági újjáépítésnek alapja a szellemi újjáépítés, ez pedig a nyomtatott betű segítsége nélkül el sem képzelhető.

Sok lesz a szakszerűen és együttesen elvégzendő teendőnk, eredményeket pedig csak úgy fogunk elérni, ha célkitűzéseinkben egységesek, munkánkban céltudatosak leszünk.

Fel kell emelnünk iparainkat mai elesettségükből, meg kell mondanunk az illetékeseknek és a betű minden olvasójának - tehát mindenkinek - hogy minőségben és mennyiségben nagy teljesítőképességű szakmáink leromlottak, terhei elviselhetetlenek, megújításuk országos érdek. Meg kell mondanunk, hogy mi, ha kezeinket meg nem kötik, csodákat fogunk művelni, de meg kell mondanunk azt is, hogy aki gazdasági és szociális szerepünket fel nem ismerve, felemeli ránk kezét, az országot sújtja.

Feladatunk: szakmáinkról helyes és igazságos közvéleményt formálni, a lelkek megbékélésében és a demokratikus átnevelésben betöltött szerepünket megvilágítani.

Rá kell mutatnunk: nem véletlen, hogy dolgozó munkáltatóink és munkavállalóink haladó gondolkodásban, szociális fejlődésben mindenkor a gazdasági élet élén haladtak és hogy e szerepünk a gazdasági erők hatásán túl a felvilágosító betűhöz, a tudáshoz és a kultúrához való elválaszthatatlan kötöttségünkkel szükségképpen összefügg. Egész múltunk ezt példázza és erről tesz tanuságot minden egyes társunknak a szakmájával szemben érzett kötelességteljesítést messze túlhaladó hivatástudata.

Összefoglalva: régóta a gazdasági demokrácia útjait járjuk, munkánk országépítő fontossága kétségtelen, a politikai demokráciának alappillére vagyunk; amikor iparaink részére védelmet és segítséget kérünk, a demokráciának és az országnak szolgálunk.

Végezetül a magam és a velem együtt lelépő tisztikar nevében azt kívánom a t. Közgyűlésnek és a megválasztandó tisztikarnak, hogy a mondottakban kijelölt úton vezesse eredményre, boldogulásra és sikerekre a mi nagy közösségünket, a nyomdaipar és a vele rokoniparok nagy családját.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

